

www.rgoc.nl

Nieuwsbrief 2 – maart 2011

Onderzoek Vaktherapie Noord Nederland

In deze nieuwsbrief berichten wij u over de resultaten en het vervolg van het verkennende onderzoek naar de effectiviteit van vaktherapie. Voor de zomer van dit jaar kunt u een uitgebreide rapportage van deze studie tegemoet zien.

Studie opzet en deelname

Van oktober 2009 tot augustus 2010 hebben 278 patiënten bij 50 vaktherapeuten, werkzaam bij de drie noordelijke GGz instellingen (Lentis Groningen, GGZ Friesland en GGZ Drenthe) en het Universitair Centrum Psychiatrie (UMCG) meegedaan aan een zogenaamde 'pilot' studie naar de effectiviteit van vaktherapie. Vaktherapie is een overkoepelende term voor psychomotorische therapie (PMT) en de creatieve therapieën beeldend, muziek, drama en dans. Tijdens twee meetmomenten, aan het begin van de vaktherapeutische behandeling en na vier maanden, hebben deelnemers vragenlijsten ingevuld over o.a. functioneren en welbevinden, activiteiten en zorgconsumptie.

Vaktherapie lijkt effectief als aanvullende behandeling

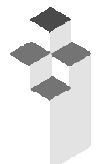
Uit analyse van de resultaten blijkt dat de groep deelnemers waarvan alle gegevens verzameld zijn (N=214) er na vier maanden significant op vooruit is gegaan. Zo is het psychisch en sociaal functioneren (OQ-45) verbeterd naast de kwaliteit van leven (MANSA), vertrouwen in eigen kunnen (MHCS) en de lichaamsbeleving (DKB). De deelnemers in deeltijdbehandeling laten gemiddeld een grotere verbetering zien dan ambulante patiënten. Dit is zoals verwacht, omdat de deeltijdbehandeling een intensiever behandelprogramma is vergeleken met de ambulante behandeling. Bovendien heeft 80% van de deelnemers in deeltijd zowel PMT als beeldende therapie in het programma, waar 90% van de ambulante patiënten één vaktherapie volgt. Er is geen verschil in effecten gevonden tussen de verschillende vormen van vaktherapie. Met andere woorden, deelnemers met PMT verbeterden gemiddeld evenveel als deelnemers die beeldende, muziek of drama therapie hebben gevolgd.

Grote waardering voor vakkundigheid vaktherapeut

Maar liefst 90% van de deelnemers was tevreden tot zeer tevreden met de geboden vaktherapie; gemiddeld gaf men een 3.2 op een schaal van 1 tot maximaal 4. Het vertrouwen in de vaktherapeut en diens vakkundigheid werd met een 8.3 het hoogst gewaardeerd (op een schaal van 0-10). Overigens zijn ambulante patiënten en zij die minder dan twee jaar in zorg zijn gemiddeld meer tevreden met de vaktherapie dan chronische of deeltijd/klinische patiënten.

Deelnemers vaker jonge vrouwen

Aan het onderzoek deden twee keer zoveel vrouwen mee en zij waren gemiddeld jonger dan de mannelijke deelnemers (34 versus 37 jaar). Emotionele stoornissen zoals depressie, angst en aanpassingsstoornissen komt het vaakst voor als primaire diagnose in de deelnemersgroep (70%). Andere meer voorkomende primaire diagnoses zijn eetstoornissen, relationele problemen en identiteitsproblemen.

Vaktherapie wordt veelal niet direct aan de start van het behandelproces ingezet, maar aangeboden aan patiënten die nog relatief kort in zorg zijn; 50% van de deelnemers was minder dan twee jaar in zorg, waarvan 31% minder dan één jaar. Chronische patiënten, langer dan 6 jaar in zorg, vormen ook een belangrijke doelgroep voor de vaktherapeuten (34%). Patiënten met een psychotische of bipolaire stoornis lijken nauwelijks naar vaktherapeuten verwezen te worden zo blijkt uit deze studie. Vaktherapie wordt vrijwel altijd naast andere vormen van hulp ingezet. Zo had meer dan de helft van de deelnemers tijdens de onderzoeksperiode tevens contacten met een psychiater en/of psycholoog en/of gebruikte medicatie.

Vaktherapeuten representatief voor de beroepsgroep

De vaktherapeuten die mee hebben gewerkt aan deze studie zijn representatief wat betreft werkomvang en ervaringsjaren voor de in totaal 115 vaktherapeuten die in 2010 werkzaam zijn in de vier deelnemende organisaties. Een gemiddelde vaktherapeut werkt 27 uur per week, biedt vooral groepstherapie (80%) aan volwassenen en heeft 15 jaar werkervaring. Van de beeldend therapeuten heeft 60% meegewerkt aan de studie, 34% van de PMT-ers, 33% van de dramatherapeuten en 57% van de muziektherapeuten.

Vervolg: een gecontroleerde effect studie in 2012

Hoewel deze resultaten van de pilot veelbelovend zijn, weten we niet precies in welke mate de vaktherapeutische interventie verantwoordelijk is voor het verbeterd functioneren van de deelnemers. Dit komt omdat in deze studie geen controlegroep heeft meegedaan, dat is een vergelijkbare groep van patiënten die gedurende de onderzoeksperiode geen vaktherapie heeft gevolgd. Aangezien er nog nauwelijks effectstudies zijn gedaan om de werkzaamheid van vaktherapie te onderbouwen, was het voornaamste doel van deze studie om zicht te krijgen op de huidige vaktherapeutische praktijk in de noordelijke psychiatrische hulpverlening. Deze opzet is geslaagd. Inmiddels zijn de plannen voor een effect onderzoek met wél een controlegroep in een vergevorderd stadium. Alle vier betrokken organisaties hebben inmiddels hun instemming gegeven om mee te werken aan een gerandomiseerde en gecontroleerde studie (RCT) waarbij zowel de behandel- als kosteneffectiviteit onderzocht wordt van vaktherapie als aanvullende interventie naast de standaardbehandeling voor ambulante patiënten met emotionele stoornissen. Zowel PMT als beeldende therapie worden in de voorgenomen studie onderzocht aangezien deze vaktherapieën in de betrokken organisaties het meest aangeboden worden (90% van de vaktherapeuten). Indien de financiering rond komt, er loopt een subsidieaanvraag bij ZonMw, zal dit onderzoek in het najaar van 2011 van start gaan.

Verantwoording - Vaktherapeuten en patiënten: Bedankt voor jullie medewerking!

De pilot studie is geïnitieerd door de werkgroep onderzoek vaktherapie, uitgevoerd door het Rob Giel Onderzoekcentrum en gefinancierd door de Commissie doelmatigheidsonderzoek van het UMCG. In juni 2011 brengt het RGOc in het kader van de RGOc reeks een uitgebreid rapport uit met de resultaten van deze studie. Voor nadere informatie en vragen kunt u contact opnemen met de uitvoerend onderzoeker (Liza Aerts) of met onderstaande werkgroepleden.

De werkgroep Onderzoek Vaktherapie Noord Nederland bestaat uit de volgende leden:

Onderzoekers RGOc:

Liza Aerts, uitvoerend onderzoeker
Jooske van Busschbach, begeleidend onderzoeker
Durk Wiersma, voorzitter werkgroep

www.rgoc.nl
l.c.aerts@med.umcg.nl
j.t.van.busschbach@med.umcg.nl
d.wiersma@med.umcg.nl

Vaktherapeuten van de betrokken organisaties:

Herma Betten, beeldend th. GGZ Friesland
Mimy ter Braak, beeldend therapeut UCP
Marieke Dorhout, PMT Lentis Groningen
Cary Kappelhof, coordinator PMT UCP
Gerrit Maliepaard, PMT GGZ Drenthe
Peter Wartena, beeldend th. GGZ Friesland

herma.betten@ggzfriesland.nl
w.j.m.ter.braak@psy.umcg.nl
m.dorhout@ groningen.psyq.nl
c.kappelhof@psy.umcg.nl
gerrit.maliepaard@ggzdrenthe.nl
peter.wartena@ggzfriesland.nl

Adviseurs CH Windesheim Zwolle, Bewegen, Gezondheid en Welzijn:

Ruud Bosscher, PMT onderwijs/onderzoek
Mia Scheffers, PMT onderwijs/onderzoek

